

دعای وداع در شب آخر رمضان

وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي وَدَاعِ شَهْرِ رَمَضَانَ

از دعاهاى امام عليه السلام است در باره وداع و بدرود ماه رمضان

اللَّهُمَّ يَا مَنْ لَا يَرْعَبُ فِي الْجَزَاءِ وَيَأْمَنُ لَا يَتَدَمُّ عَلَى الْعَطَاءِ

ای خداوندی که در برابر نعمتهایی که بندگان را ارزانی می داری به پاداشت رغبتی نیست. ای خداوندی که از بخشیدن پشیمان نمی شوی.

وَيَأْمَنُ لَا يُكَافِي عَبْدُهُ عَلَى السَّوَاءِ

ای خداوندی که پاداش عمل بنده را نه برابر عمل، بلکه بیش از آن می دهی.

مِنَّتِكَ ابْتِدَاءً وَعَفْوُكَ تَفْضُلٌ وَعُقُوبَتُكَ عَدْلٌ وَقَضَاؤُكَ خَيْرَةٌ

نعمت بی هیچ سابقه است و عفو تو بر مقتضای فضل و احسان توست و عقوبتت بر آیین عدالت است و هر چه تقدیر کنی خیر ما در آن است.

إِنْ أُعْطِيتَ لَمْ تُشَبَّ عَطَاءُكَ بِمَنْ وَإِنْ مَنَعْتَ لَمْ يَكُنْ مَنُوعَكَ تَعْدِيًّا

اگر عطا کنی، عطای خویش به منت نیامیزی و اگر منع کنی، منع کردنت نه از روی ستم باشد.

تَشْكُرُ مَنْ شَكَرَكَ وَأَنْتَ الْهَمَّتُهُ شُكْرَكَ

پاداش نیک دهی کسی را که سپاست گوید، با آنکه تو خود او را سپاس گفتن الهام کرده ای.

وَتُكَافِي مَنْ حَمِدَكَ وَأَنْتَ عَلَّمْتَهُ حَمْدَكَ

جزای خیر دهی کسی را که تو را بستاید، با آنکه تو خود او را ستایشگری آموخته ای.

تَسْرُ عَلِيَّ مَنْ لَوْ شِئْتَ فَضَحْتَهُ وَتَجُودُ عَلَيَّ مَنْ لَوْ شِئْتَ مَنَعْتَهُ

عیب کسی را می پوشی که اگر می خواستی، رسوایش می ساختی. به کسی عطا می کنی که اگر می خواستی، عطا از او باز می گرفتی.

وَكِلَاهُمَا أَهْلٌ مِنْكَ لِلْفَضِيحَةِ وَالْمَنْعِ غَيْرِ أَنَّكَ بَنَيْتَ أَفْعَالَكَ عَلَى التَّفَضُّلِ وَأَجْرِيَتْ قُدْرَتُكَ عَلَى التَّجَاوُزِ

و آن دو یکی در خور آن بود که رسوایش کنی و یکی سزای آن بود که عطای خویش از او بازگیری. ولی تو ای خداوند، کار خود بر فضل بنا نهاده ای و قدرت خود را بر گذشت از گناهان جاری داشته ای.

وَتَلَقَّيْتِ مَنْ عَصَاكَ بِالْحِلْمِ وَأَمَهَلْتِ مَنْ قَصَدَ لِنَفْسِهِ بِالظُّلْمِ تَسْتَنْظِرُهُمْ بِأَنَاتِكَ إِلَى الْإِنَابَةِ وَتَتْرُكُ مُعَاجَلَتَهُمْ إِلَى التَّوْبَةِ

با آنان که تو را عصیان کنند، با بردباری رویاروی شوی و آنان را که آهنگ ستم بر خود کنند، مهلت دهی. آری ای پروردگار من، مهلتشان دهی و با آنان مدارا کنی، باشد که به سوی تو باز گردند، و چاره کارشان به توبه سپاری،

لِكَيْلَا يَهْلِكَ عَلَيْكَ هَالِكُهُمْ وَلَا يَشْقَى بِنِعْمَتِكَ شَقِيحُهُمْ إِلَّا عَنِ طَوْلِ الْأَعْدَارِ إِلَيْهِ وَبَعْدَ تَرَادُفِ الْحُجَّةِ عَلَيْهِ

تا آن که باید هلاک شود به خلاف رضای تو در مهلکه نیفتد و آن که از نعمت تو مست غرور شده و طریق شقاوت در پیش گرفته بدبخت نگردد، مگر آنکه که دیگرش عذر نماند و حجت بر او تمام شود.

كِرْمًا مِنْ عَفْوِكَ يَا كَرِيمٌ وَعَائِدَةً مِنْ عَطْفِكَ يَا حَلِيمٌ

همه این‌ها از روی کرم و عفو توست ای خدای بخشنده و سودی است که از عطوفت تو حاصل گردد، ای خدای بردبار.

أَنْتَ الَّذِي فَتَحْتَ لِعِبَادِكَ بَابًا إِلَى عَفْوِكَ وَسَمَّيْتَهُ التَّوْبَةَ

ای خداوند، تویی که در عفو به روی بندگانت گشوده ای و آن را توبه نامیده ای.

وَجَعَلْتَ عَلَى ذَلِكَ الْبَابِ دَلِيلًا مِنْ وَحْيِكَ لِئَلَّا يَضِلُّوا عَنْهُ فَقُلْتَ - تَبَارَكَ اسْمُكَ -

و برای رسیدن به این در، آیاتی را که بر پیامبرت وحی کرده ای راهنما ساخته ای، تا کسی آن در گم نکند، که تو ای خداوندی که بزرگ و متعالی است نام تو، خود گفته ای:

تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

«به درگاه خدا توبه کنید، توبه ای از روی اخلاص باشد که پرودگارتان، گناهانتان را محو کند و شما را به بهشت‌هایی داخل کند که در آن نهرها جاری است.

يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ

در آن روز، خدا پیامبر و کسانی را که به او ایمان آورده اند فرو نگذارد، و نورشان پیشاپیش و در سمت راستشان در حرکت باشد. می گویند:

رَبَّنَا أْتِمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ^۱

«ای پروردگار ما، نور ما را برای ما به کمال رسان و ما را بیمارز، که تو بر هر کاری توانایی.»

فَمَا عَذْرُ مَنْ أُغْفَلَ دُخُولَ ذَلِكَ الْمَنْزِلِ بَعْدَ فَتْحِ الْبَابِ وَإِقَامَةِ الدَّلِيلِ

پس کسی که از دخول به چنین سرایی - سرای توبه - پس از گشودن در و بر گماشتن راهنما غفلت ورزد، چه عذر تواند آورد؟

وَأَنْتَ الَّذِي زِدْتَ فِي السَّوْمِ عَلَى نَفْسِكَ لِعِبَادِكَ تُرِيدُ مَحْمُومِي فِي مُتَاجَرَتِهِمْ لَكَ

ای خدای من، تو کسی هستی که در معامله با بندگان خود، همواره به سود آنان در بها می افزایی

وَفَوْزَهُمْ بِالْوَفَادَةِ عَلَيْكَ وَالزِّيَادَةِ مِنْكَ فَقُلْتَ - تَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَيْتَ -

و می خواهی که در معامله با تو سود برند و به افزون دهی و نزول بر آستان تو کامیاب شوند، که تو خود گفته ای - بزرگ و متعالی است نام تو و بلند است مرتبت تو -

(مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مِثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا)^۲

«هر کس کار نیکی انجام دهد، ده برابر به او پاداش داده شود و هر که کار بدی انجام دهد، تنها همانند آن کیفر بیند.»

^۱ (سوره التحريم، آیه ۸)

^۲ (سوره الانعام، آیه ۱۶۰)

وَقُلْتُ (مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ) ۳

و نیز تو خود گفته ای: «مثل آنان که مال خود را در راه خدا انفاق می کنند مثل دانه ای است که هفت خوشه بر آورد، و در هر خوشه ای صد دانه باشد، خدا پاداش هر که را که بخواهد، چند برابر می کند.»

وَقُلْتُ (مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً) ۴

و نیز تو خود گفته ای: «کیست که به خدا قرض الحسنه دهد، تا خدا بر آن چند برابر بیفزاید؟»

وَمَا أَنْزَلْنَا مِنْ نَظَائِرِهِنَّ فِي الْقُرْآنِ مِنْ تَضَاعِيفِ الْحَسَنَاتِ

و نظایر این آیات که در قرآن در باب مضاعف شدن حسنات نازل کرده ای.

وَأَنْتَ الَّذِي دَلَلْتَهُمْ بِقَوْلِكَ مِنْ غَيْبِكَ وَتَرغِيبِكَ الَّذِي فِيهِ حَظُّهُمْ عَلَى مَا لَوْ سَتَرْتَهُ عَنْهُمْ لَمْ تُدْرِكْهُ أَبْصَارُهُمْ

بار خدایا، تویی که به وسیله وحیی که از عالم غیب فرستادی و به ترغیب خویش، آدمیان را به چیزهایی راه نمودی که اگر پنهان می داشتی، از دیدگانشان پنهان می بود.

وَلَمْ تَعِهْ أَسْمَاعُهُمْ وَلَمْ تَلْحَقْهُ أَوْهَامُهُمْ فَقُلْتُ (أَذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ) ۵

گوششان از شنیدن آواز آن ناتوان و اندیشه هایشان از تصور آن عاجز می آمد، که تو خود گفته ای: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم. مرا سپاس گوید و ناسپاسی من نکنید.»

۳) سوره البقره، آیه ۲۶۱.

۴) سوره البقره، آیه ۲۴۵.

۵) سوره البقره، آیه ۱۵۲.

وَقُلْتَ (لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ)^۶

و نیز گفته ای: «اگر مرا سپاس گویند، بر نعمت شما می افزایم و اگر کفران کنید بدانید که عذاب من سخت است.»

وَقُلْتَ (أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ)^۷

و گفته ای: «بخوانید مرا، تا شما را پاسخ گویم. آنهایی که از پرستش من سرکشی می کنند زودا که در عین خواری به جهنم در آیند.»

فَسَمِّتْ دُعَاءَكَ عِبَادَةً وَتَرَكَهُ اسْتِكْبَاراً وَتَوَعَّدْتَ عَلَى تَرْكِهِ دُخُولَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

بار خدایا، دعای بندگان را به درگاه خود، عبادت خوانده ای و ترک آن را خودپسندی و سرکشی، و کسانی را که از آن سر بر تابند وعده جهنم و خواری آن داده ای.

فَذَكَرُوكَ بِمَنِّكَ وَشَكَرُوكَ بِفَضْلِكَ وَدَعَوُكَ بِأَمْرِكَ وَتَصَدَّقُوا لَكَ طَلِباً لِنَزِيدِكَ وَفِيهَا كَانَتْ نَجَاتُهُمْ مِنْ غَضَبِكَ وَفَوْزُهُمْ بِرِضَاكَ

از این روست که تو را به نعمت و بخشش یاد کردند و به فضل و احسانت سپاس گفتند و هم به فرمان تو، تو را به دعا خواندند، و در راه تو صدقه دادند تا به ثوابشان بیفزایی، و در آن بود رهاییشان از خشم تو و کامیابیشان به خشنودی تو.

وَلَوْ دَلَّ مَخْلُوقٌ مَخْلُوقاً مِنْ نَفْسِهِ عَلَى مِثْلِ الَّذِي دَلَلَتْ عَلَيْهِ عِبَادَتِكَ مِنْكَ كَانَ مَوْصُوفاً بِالْإِحْسَانِ وَمَنْعُوتاً بِالْإِمْتِنَانِ وَمَحْمُوداً بِكُلِّ لِسَانٍ

بار خدایا، اگر یکی از آفریدگان تو، آفریده دیگر را چنان راهنمایی کرده بود که تو بندگانت را راهنمایی کرده ای، او را به صفت انعام و احسان متصف می ساختند و به هر زبان می ستودندش.

(۶) سوره ابراهیم، آیه ۷.

(۷) سوره غافر، آیه ۶۰.

فَلَكَ الْحَمْدُ مَا وَجِدَ فِي حَمْدِكَ مَذْهَبٌ وَمَا بَقِيَ لِلْحَمْدِ لَفْظٌ تَحْمَدُ بِهِ وَمَعْنَى يَنْصَرِفُ إِلَيْهِ

پس حمد و سپاس تو را، تا هر زمان که سپاست توان گفت و تا آنگاه که بر حمد تو لفظی باقی است و معنایی که در این طریق بهره ای از آن توان یافت.

يَا مَنْ تَحَمَّدَ إِلَى عِبَادِهِ بِالْإِحْسَانِ وَالْفُضْلِ وَغَمَّرَهُمُ بِالْمُنِّ وَالطَّوْلِ مَا أَفْشَى فِينَا نِعْمَتَكَ وَأَسْبَغَ عَلَيْنَا مِمَّتَكَ وَأَخَصَّنَا بِبِرِّكَ

ای خداوندی که احسان و فضل خویش به بندگانت عطا کرده ای و آنان را در بخشش و عطا غرقه ساخته ای. آثار نعمت تو بر ما چه آشکار است و احسان تو در حق ما چه بسیار. و چه بسیار ما را به بر و نیکی خویش مخصوص گردانیده ای.

هَدَيْتَنَا لِدِينِكَ الَّذِي اصْطَفَيْتَ وَمِلَّتِكَ الَّتِي ارْتَضَيْتَ وَسَبِيلِكَ الَّذِي سَهَّلْتَ وَبَصَّرْتَنَا الزُّلْفَةَ لَدَيْكَ وَالْوُصُولَ إِلَى كَرَامَتِكَ

ما را به دین برگزیده خود، آیین پسندیده خود، شریعت سهل و آسان خود هدایت کردی و دیدگانمان را بینا ساختی که به تو تقرب جوئیم و به مقام کرامت تو واصل آییم.

اللَّهُمَّ وَأَنْتَ جَعَلْتَ مِنْ صَفَايَا تِلْكَ الْوُظَائِفِ وَخَصَائِصِ تِلْكَ الْفُرُوضِ شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي اخْتَصَصْتَهُ مِنْ سَائِرِ الشُّهُورِ

بار خدایا، یکی از این برگزیده ترین وظایف و خاص ترین واجبات، ماه رمضان را قراردادی. ماهی که آن را از میان دیگر ماه ها ویژگی دیگری بخشیده ای

و تَخَيَّرْتَهُ مِنْ جَمِيعِ الْأَزْمِنَةِ وَالذُّهُورِ وَأَثَرْتَهُ عَلَى كُلِّ أَوْقَاتِ السَّنَةِ بِمَا أَنْزَلْتَ فِيهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَ
النُّورِ وَضَاعَفْتَ فِيهِ مِنَ الْإِيمَانِ

بر همه اوقات سال برتری اش نهاده ای، زیرا که در آن قرآن و نور نازل کرده ای و بر تکالیف مؤمنان چند برابر افزوده ای

و فَرَضْتَ فِيهِ مِنَ الصِّيَامِ وَرَغَبْتَ فِيهِ مِنَ الْقِيَامِ وَأَجَلَلْتَ فِيهِ مِنْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ الَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِنْ
أَلْفِ شَهْرٍ

و روزه را در آن واجب داشته ای و مردمان را به بر پای خاستن برای عبادت خود ترغیب کرده ای و شب قدر را که از هزار ماه بهتر است تجلیل فرموده ای.

ثُمَّ أَثَرْتَنَاهُ عَلَى سَائِرِ الْأُمَمِ وَأَصْطَفَيْتَنَا بِفَضْلِهِ دُونَ أَهْلِ الْمَلَلِ فَصُمْنَا بِأَمْرِكَ نَهَارَهُ وَقُومْنَا
بِعَوْنِكَ لَيْلَهُ

و چون رمضان را به ما عطا کردی، ما را بر دیگر امتهای فضیلت نهادی و از میان پیروان دیگر کیشها برگزیدی. پس ما به فرمان تو روزش را روزه داشتیم و شبش را به نماز برخاستیم،

مُتَعَرِّضِينَ بِصِيَامِهِ وَقِيَامِهِ لِمَا عَرَّضْتَنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِكَ وَتَسَبَّبْنَا إِلَيْهِ مِنْ مَثُوبَتِكَ

و با روزه داشتن و نماز خواندن در این ماه به رحمتی که ما را ارزانی داشته بودی روی نهادیم و آن را وسیله نیل به ثواب تو قرار دادیم.

وَأَنْتَ الْمَلِيءُ بِمَا رَغِبَ فِيهِ إِلَيْكَ الْجَوَادُ بِمَا سُئِلْتَ مِنْ فَضْلِكَ الْقَرِيبُ إِلَى مَنْ حَاوَلَ قُرْبَكَ

تویی که هر چه از تو خواهند توانی داشت و آنچه از فضل و احسان تو طلبند توانی داد و به خواستاران مقام قرب خود نزدیک هستی.

وَقَدْ أَقَامَ فِينَا هَذَا الشَّهْرُ مَقَامَ حَمْدٍ وَصِحْبِنَا صُحْبَةَ مَبْرُورٍ

ای خداوند، ماه رمضان در میان ما بس ستوده زیست و ما را مصاحب و یاری نیکو بود

وَأَرْبَحْنَا أَفْضَلَ أَرْبَاحِ الْعَالَمِينَ ثُمَّ قَدْ فَارَقْنَا عِنْدَ تَمَامِ وَقْتِهِ وَانْقِطَاعِ مُدَّتِهِ وَوَفَاءِ عَدَدِهِ

و گرانبهارترین سودهای مردم جهان را به ما ارزانی داشت. اما چون زمانش به سر رسید و مدتش و شمار روزهایش پایان گرفت، آهنگ رحیل کرد.

فَنَحْنُ مُودِعُوهُ وَوَدَاعٍ مَنْ عَزَّ فِرَاقُهُ عَلَيْنَا وَغَمَّنَا وَأَوْحَشَنَا انْصِرَافَهُ عَنَّا وَلَزِمْنَا لَهُ الذَّمَّامُ الْمُحْفُوظُ

ای خداوند، اینک با او وداع می کنیم، همانند وداع با عزیزی که فراقش بر ما گران است و رفتنش ما را غمگین و گرفتار وحشت تنهایی کند، عزیزی که او را بر ما پیمانی است که باید نگه داریم

وَالْحُرْمَةُ الْمُرْعِيَّةُ وَالْحَقُّ الْمُقْضِي فَنَحْنُ قَائِلُونَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهْرَ اللَّهِ الْأَكْبَرِ وَيَا عِيدَ أَوْلِيَائِهِ

و حرمتی که باید رعایت کنیم و حقی که باید ادا نماییم. پس، اکنون می گوئیم: بدرود ای بزرگ‌ترین ماه خداوند و ای عید اولیای خدا.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَكْرَمَ مَصْحُوبٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ وَيَا خَيْرَ شَهْرٍ فِي الْأَيَّامِ وَالسَّاعَاتِ

بدرود ای گرامی‌ترین اوقاتی که ما را مصاحب و یار بودی، ای بهترین ماه در همه روزها و ساعتها.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرٍ قَرَّبَتْ فِيهِ الْأَمَالَ وَنُشِرَتْ فِيهِ الْأَعْمَالُ

بدرود ای ماه دست یافتن به آرزوها، ای ماه سرشار از اعمال شایسته بندگان خداوند.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ قَرِينٍ جَلَّ قَدْرُهُ مَوْجُوداً وَأُنْجَعُ فَقْدُهُ مَفْقُوداً وَمَرْجُوءُ الْمَفْرَاقَةِ

بدرود ای یار و قرینی که چون باشی، قدرت بس جلیل است و چون رخت بر بندی، فراق رنج افزا شود. ای مایه امید ما که دوریت برای ما بس دردناک است.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ أَلْفِ أَنْسٍ مُقْبِلًا فَسَرَّ وَأَوْحَشَ مُنْقَضِيًا فَمَضَ

بدرود ای همدم ما که چون بیایی، شادمانی و آرامش بر دل ما آری و چون بروی، رفتنت وحشت خیز است و تألم افزای.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ مُجَاوِرِ رَقَّتٍ فِيهِ الْقُلُوبُ وَقَلَّتْ فِيهِ الذُّنُوبُ

بدرود ای همسایه ای که تا با ما بودی، دلهای ما را رقت بود و گناهان ما را نقصان.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ نَاصِرٍ أَعَانَ عَلَى الشَّيْطَانِ وَصَاحِبٍ سَهَّلَ سُبُلَ الْإِحْسَانِ

بدرود ای یاریگر ما که در برابر شیطان یاریمان دادی و ای مصاحبی که راه های نیکی و فضیلت را پیش پای ما هموار ساختی.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا أَكْثَرَ عُنُقَاءَ اللَّهِ فِيكَ وَمَا أَسْعَدَ مَنْ رَعَى حُرْمَتَكَ بِكَ

بدرود که آزاد شدگان از عذاب خداوند، در تو چه بسیارند، و چه نیکبخت است آن که حرمت تو نگه داشت.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ أَمْحَاكَ لِلذُّنُوبِ وَأَسْتَرَكَ لِأَنْوَاعِ الْعُيُوبِ

بدرود که چه بسا گناهان که از نامه عمل ما زدودی و چه بسا عیبها که پوشیده داشتی.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ أَطْوَلَكَ عَلَى الْمُجْرِمِينَ وَأَهْيَبَكَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ

بدرود که درنگ تو برای گنه کاران چه به درازا کشید و هیبت تو در دل مؤمنان چه بسیار بود.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرٍ لَا تُنَافِسُهُ الْأَيَّامُ

بدرود ای ماهی که هیچ ماه دیگر را توان همسری با تو نیست.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرٍ هُوَ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ

بدرود ای ماهی که تا تو بودی، امن و سلامت بود.

السَّلَامُ عَلَيْكَ غَيْرَ كَرِيهِ الْمَصَاحِبَةِ وَلَا ذَمِيمِ الْمُلَابَسَةِ

بدرود ای آن که نه در مصاحبت تو کراهت بود و نه در معاشرتت ناپسندی.

السَّلَامُ عَلَيْكَ كَمَا وَفَدْتَ عَلَيْنَا بِالْبَرَكَاتِ وَغَسَلْتَ عَنَّا دَنَسَ الْخَطِيئَاتِ

بدرود که سرشار از برکات بر ما در آمدی و ما را از آلودگی های گناه شست و شو دادی.

السَّلَامُ عَلَيْكَ غَيْرَ مُودَعٍ بَرِّمَا وَلَا مَتْرُوكٍ صِيَامُهُ سَأْمًا

بدرود که به هنگام وداع از تو نه غباری به دل داریم و نه از روزه ات ملالتی در خاطر.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ مَطْلُوبٍ قَبْلَ وَقْتِهِ وَمَحْزُونٍ عَلَيْهِ قَبْلَ فَوْتِهِ

بدرود که هنوز فرا نرسیده از آمدنت شادمان بودیم و هنوز رخت بر نبسته از رفتنت اندوهناک.

السَّلَامُ عَلَيْكَ كَمْ مِنْ سُوءٍ صُرِفَ بِكَ عَنَّا وَكَمْ مِنْ خَيْرٍ أُفِيضَ بِكَ عَلَيْنَا

بدرود که چه بدیها که با آمدنت از ما دور شد و چه خیرات که ما را نصیب آمد.

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى لَيْلَةِ الْقَدْرِ الَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

بدرود تو را و آن شب قدر تو را که از هزار ماه بهتر است.

السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ أَحْرَصَنَا بِالْأَمْسِ عَلَيْكَ وَأَشَدَّ شَوْقَنَا غَدَاً إِلَيْكَ

بدرود که دیروز که در میان ما بودی آزمند ماندنت بودیم و فردا که از میان ما خواهی رفت آتش اشتیاق در دل ما شعله خواهد کشید.

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى فَضْلِكَ الَّذِي حُرِمْنَاهُ وَعَلَى مَا ضَمِنَ بَرَكَاتِكَ سُلْبَنَا

بدرود تو را و آن فضل و کرم تو را که اینک از آن محروم مانده ایم. و بر آن برکات که پیش از این ما را داده بودی و اینک از کفش داده ایم.

اللَّهُمَّ إِنَّا أَهْلُ هَذَا الشَّهْرِ الَّذِي شَرَّفْتَنَا بِهِ وَوَقَّعْتَنَا بِمَنْكَ لَهُ حِينَ جَهَلِ الْأَشْقِيَاءُ وَقْتَهُ وَحُرُمُوا لِسَقَائِهِمْ فَضْلَهُ

بار خدایا، ما آشنای این ماهیم، ماهی که ما را بدان شرف و منزلت دادی و به برکت نعمت و احسان خویش روزه داشتنش را توفیق دادی، در حالی که مردمان شقی قدرش را نشناختند و شور بختی خویش را از فضیلتش محروم ماندند.

أَنْتَ وَلِيُّ مَا آثَرْتَنَا بِهِ مِنْ مَعْرِفَتِهِ وَهَدَيْتَنَا لَهُ مِنْ سُنَّتِهِ وَقَدْ تَوَلَّيْنَا بِتَوْفِيقِكَ صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ عَلَى تَقْصِيرٍ وَأَدْيَانِهِ قَلِيلًا مِنْ كَثِيرٍ

ای خداوند، تو بودی که ما را برگزیدی و به شناخت این ماه توفیق عنایت کردی و به سنت آن راه نمودی. تو بودی که ما را توفیق روزه داشتن و نمازگزاردن ارزانی داشتی، هر چند ما قصور ورزیدیم و اندکی از بسیار به جای آوردیم.

اللَّهُمَّ فَلْتَ الْحَمْدُ إِقْرَارًا بِالْإِسَاءَةِ وَاعْتِرَافًا بِالْإِضَاعَةِ وَلَكَ مِنْ قُلُوبِنَا عَقْدُ النَّدَمِ وَمِنْ أَلْسِنَتِنَا
صِدْقُ الْإِعْتِذَارِ

بار خدایا، حمد تو راست در حالی که به بدکرداری خویش اقرار می کنیم و به تبهکاری خویش معترفیم.
برای رضای توست اگر در اعماق دلمان پشیمان شده ایم و از سر صدق از تو پوزش می طلبیم.

فَأَجْرُنَا عَلَى مَا أَصَابْنَا فِيهِ مِنَ التَّفْرِيطِ أَجْرًا نَسْتَدْرِكُ بِهِ الْفُضْلَ الْمُرْغُوبَ فِيهِ وَنَعْتَاضُ بِهِ مِنْ
أَنْوَاعِ الذُّخْرِ الْمَحْرُوصِ عَلَيْهِ

پس در برابر قصوری که در این ماه در طاعت تو ورزیده ایم، ما را پاداشی ده که به یاری آن بر فضیلت
مرغوب دست یابیم و آن اندوخته های گوناگون را که به آن مشتاق شده ایم بستانیم.

وَأَوْجِبْ لَنَا عَذْرَكَ عَلَى مَا قَصَرْنَا فِيهِ مِنْ حَقِّكَ وَابْلُغْ بِأَعْمَارِنَا مَا بَيْنَ أَيْدِينَا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ
الْمُقْبِلِ

عذر تقصیر ما را در ادای حق خود بپذیر و عمر ما را تا رمضان دیگر دراز کن.

فَإِذَا بَلَغْتَنَاهُ فَأَعِنَّا عَلَى تَنَاوُلِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْعِبَادَةِ وَأَدِّنَا إِلَى الْقِيَامِ بِمَا لَيْسَتْ حَقُّهُ مِنَ الطَّاعَةِ

و چون به رمضان دیگر رسیدیم، یاریمان ده تا آن سان که سزای خداوندی توست عبادت کنیم و ما را به
منزلتی رسان که سزاوار طاعت توست

وَأَجْرِنَا مِنْ صَالِحِ الْعَمَلِ مَا يَكُونُ دَرَكًا لِحَقِّكَ فِي الشَّهْرَيْنِ مِنْ شُهُورِ الدَّهْرِ

و به چنان اعمال شایسته ای برگمار که ادای حق تو را در این رمضان و رمضان دیگر، بایسته باشد.

اللَّهُمَّ وَمَا الْمُنَابِهَ فِي شَهْرِنَا هَذَا مِنْ لَمِّ أَوْ إِثْمٍ أَوْ وَقَعْنَا فِيهِ مِنْ ذَنْبٍ

بار خدایا، در این ماه اگر قصد گناه کرده ایم، یا مرتکب آن شده ایم،

وَ اكْتَسَبْنَا فِيهِ مِنْ خَطِيئَةٍ عَلَى تَعَمُّدٍ مِّنَّا أَوْ عَلَى نِسْيَانٍ ظَلَمْنَا فِيهِ أَنْفُسَنَا أَوْ انْتَهَكْنَا فِيهِ حُرْمَةً مِنْ غَيْرِنَا

یا به عمد خطایی از ما سر زده، یا از سر فراموشی ستمی بر خود روا داشته ایم، یا پرده حرمت دیگری را دریده ایم،

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاسْتُرْنَا بِسِتْرِكَ وَاعْفُ عَنَّا بِعَفْوِكَ وَلَا تَنْصِبْنَا فِيهِ لِأَعْيُنِ الشَّامِتِينَ

بار خدایا، بر محمد و خاندانش درود بفرست و گناه ما در پرده اغماض فرو پوش و ما را عفو کن و در برابر دیدگان شماتت کنندگان قرار مده

وَلَا تَبْسُطْ عَلَيْنَا فِيهِ أَلْسُنَ الطَّاعِنِينَ وَاسْتَعْمِلْنَا بِمَا يَكُونُ حِطَّةً وَكَفَّارَةً لِمَا أَنْكَرْتَ مِنَّا فِيهِ بِرَأْفَتِكَ الَّتِي لَا تَنْفَدُ وَفَضْلِكَ الَّذِي لَا يَنْقُصُ

و زبان طاعنان در حق ما دراز مگردان و ما را به رأفت پایان نیافتنی و فضل و کرم نقصان ناپذیر خود به کاری برگمار که خطاهایی را که در این ماه مرتکب شده ایم و تو آن را نپسندیده ای، از میان ببرد یا فرو پوشد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْبُرْ مُصِيبَتَنَا بِشَهْرِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِ عِيدِنَا وَفِطْرِنَا

بار خدایا، درود بفرست بر محمد و خاندان او. ما از سپری شدن رمضان اندوهگینیم، تو ما را بر اندوه این فراق پاداش خیر ده و این روز عید و روز روزه گشادن را بر ما مبارک گردان.

وَاجْعَلْهُ مِنْ خَيْرِ يَوْمٍ مَرَّ عَلَيْنَا أَجْلِبَهُ لِعَفْوٍ وَأَمْحَاهُ لِدَنْبٍ وَاغْفِرْ لَنَا مَا خَفِيَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا عَلَنَ

چنان کن که روز عید از شمار بهترین روزهایی باشد که بر ما گذشته و عفو تو را به سوی ما آورده و گناه ما را زوده است. بار خدایا، گناهان آشکار و نهان ما را بیامرز.

اللَّهُمَّ اسْلُخْنَا بِانْسِلَاخِ هَذَا الشَّهْرِ مِنْ خَطَايَانَا وَأَخْرِجْنَا بِخُرُوجِهِ مِنْ سَيِّئَاتِنَا

ای خداوند، با به پایان رسیدن این ماه ما را از لوث گناه پاک نمای و با رفتنش، از ورطه گناهان برهان

وَاجْعَلْنَا مِنْ أَسْعَدِ أَهْلِهِ بِهِ وَأَجْزَلِهِمْ قِسْمًا فِيهِ وَأَوْفَرِهِمْ حَظًّا مِنْهُ

و از نیکبخت ترین کسانی قرار ده که در آن به عبادت تو پرداخته اند و نصیبشان از همه بیشتر بوده و بیش از همه از آن بهره یافته اند.

اللَّهُمَّ وَمَنْ رَعَى هَذَا الشَّهْرَ حَقَّ رِعَايَتِهِ وَحَفِظَ حُرْمَتَهُ حَقَّ حِفْظِهَا وَقَامَ بِحُدُودِهِ حَقَّ قِيَامِهَا وَاتَّقَى ذُنُوبَهُ حَقَّ تَقَاتِهَا

بار خدایا، اگر کسی از بندگان تو، حق این ماه آن چنان که شایسته اوست رعایت کرده و حرمتش نگه داشته و وظایف خود و احکام آن را به جای آورده و از گناهان پرهیز کرده

أَوْ تَقَرَّبَ إِلَيْكَ بِقُرْبَةٍ أَوْ جَبَّتْ رِضَاكَ لَهُ وَعَطَفَتْ رَحْمَتَكَ عَلَيْهِ

و به تو تقرب جسته، آن سان که خشنودی تو نصیبش شده و رحمت تو بر او روی نهاده،

فَهَبْ لَنَا مِثْلَهُ مِنْ وَجْدِكَ وَأَعْطِنَا أَضْعَافَهُ مِنْ فَضْلِكَ فَإِنَّ فَضْلَكَ لَا يَغِيضُ

ای خداوند، همانند مزدی که او را می دهی، از خزانه بی نیازیت به ما نیز ارزانی دار و چند برابر آن از فضل خود عطا فرمای، که خزاین فضل تو را نقصان نیست،

وَإِنَّ خَزَائِنَكَ لَتَنْقُصُ بِلِ تَفِيضٍ وَإِنَّ مَعَادِينَ إِحْسَانِكَ لَتَتَفَنَّى وَإِنَّ عَطَاءَكَ لَلْعَطَاءِ الْمُهَنَّا

بلکه همواره در افزایش است، و معادن احسان تو دستخوش فنا نشود و بخشش تو چه بخششی گواراست.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاكْتُبْ لَنَا مِثْلَ أَجُورِ مَنْ صَامَهُ أَوْ تَعَبَّدَكَ فِيهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

بار خدایا، بر محمد و خاندانش درود بفرست و برای ما مزدی بنویس چونان مزد کسی که این ماه را تا روز قیامت روزه داشته و تو را عبادت کرده است.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَتُوبُ إِلَيْكَ فِي يَوْمِ فِطْرِنَا الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ عِيدًا وَسُرُورًا

ای خداوند، ما در این روز فطر، روز عید و شادمانی مؤمنان، روز اجتماع مسلمانان به گرد یکدیگر،

وَلِأَهْلِ مِلَّتِكَ مَجْمَعًا وَمُحْتَشِدًا مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْنَاهُ أَوْ سَوْءٍ أَسْلَفْنَاهُ أَوْ خَاطِرٍ شَرًّا أَضْمَرْنَاهُ

از هر گناه که مرتکب شده ایم و از هر کار زشت که زین پیش از ما سر زده، و از هر خیال بد که در دل خود پنهان داشته ایم، توبه می کنیم،

تُوبَةً مَنْ لَا يَنْطَوِي عَلَى رُجُوعٍ إِلَى ذَنْبٍ وَلَا يَعُودُ بَعْدَهَا فِي خَطِيئَةٍ

توبه کسی که در دل خیال بازگشتش به گناه نیست و بار دیگر به گناه باز نگردد،

تُوبَةً نَصُوحًا خَلَصَتْ مِنَ الشَّكِّ وَالْإِرْتِيَابِ

توبه ای بی بازگشت، عاری از هر گونه شک و ریب.

فَتَقَبَّلْهَا مِنَّا وَارْضَ عَنَّا وَبِتَّنَّا عَلَيْهَا

بار خدایا، چنین توبه‌ای را از ما بپذیر و از ما خشنود شو و ما را در آن توبه ثابت قدم گردان.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا خَوْفَ عِقَابِ الْوَعِيدِ وَشَوْقَ ثَوَابِ الْمُوعُودِ حَتَّى نَجِدَ لَذَّةَ مَا نَدْعُوكَ بِهِ وَكَابَةَ مَا
لَسْتَجِيرُكَ مِنْهُ

ای خداوند، روزی ما ساز خوف از عقاب جهنم را و شوق به نعیم بهشت را، تا لذت آنچه را که از تو خواسته
ایم در یابیم و از اندوه آنچه از آن به تو پناه می آوریم وارهم.

وَاجْعَلْنَا عِنْدَكَ مِنَ التَّوَابِينَ الَّذِينَ أُوجِبَتْ لَهُمْ مَحَبَّتُكَ وَقَبِلَتْ مِنْهُمْ مُرَاجَعَةُ طَاعَتِكَ يَا أَعْدَلَ
الْعَادِلِينَ

ای خداوند، ما را در شمار توبه کنندگانی در آور که محبت خود را به آنان ارزانی داشته ای و پذیرفته ای که
به طاعت تو باز گردند، ای دادگرتین دادگران.

اللَّهُمَّ تَجَاوَزْ عَنَّا أَبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا وَأَهْلَ دِينِنَا جَمِيعًا مَن سَلَفَ مِنْهُمْ وَمَن غَبَرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

ای خداوند، از پدران و مادران و همکیشان ما، آنان که دیده از جهان بسته اند و آنان که هنوز جام مرگ
ننوشیده اند، در گذر.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيِّنَا وَآلِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَصَلِّ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَمَا
صَلَّيْتَ عَلَى أَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ

بار خدایا، بر محمد پیامبر ما و خاندان او درود بفرست همچنان که بر ملائکه مقربین خود درود فرستاده
ای. و بر او و خاندانش درود بفرست، آن سان که بر پیامبران مرسل خود درود فرستاده ای.

وَصَلِّ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَأَفْضَلِ مِنْ ذَلِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ

و درود بفرست بر او و خاندانش، آن سان که بندگان صالح خود را درود فرستاده ای، درودی بر تر از درود
آنها، ای پروردگار جهانیان.

صَلَاةٌ تَبْلُغُنَا بَرَكَتَهَا وَيُنَالُنَا نَفْعَهَا وَيُسْتَجَابُ لَهَا دُعَاؤُنَا

درودی که برکت آن به ما رسد و سود آن نصیب ما گردد و سبب استجابت دعای ما شود،

إِنَّكَ أَكْرَمُ مَنْ رَغِبَ إِلَيْهِ وَأَكْفَى مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ وَأَعْطَى مَنْ سُئِلَ مِنْ فَضْلِهِ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

که تو کریم تر کسی هستی که بدو رغبت توان یافت و کارسازترین کسی هستی که بدو توکل توان کرد و تو خود بخشنده ترین کسان به سائلان درگاه خود هستی. و أنت علی کل شیء قدير.